

Sygn. akt: I C 493/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Ewa Oknińska
Protokolant:	Sekretarz sądowy Dominika Orzepowska

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2021 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. S., M. S.**

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie

I. oddala powództwo o zapłatę kwoty 176.459,83 zł dochodzonej z tytułu nieważności umowy,

II. oddala powództwo o ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 30 maja 2008 r. zawartej pomiędzy powodami a Bankiem (...) S.A. w W.,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę **78.868,49** (siedemdziesiąt osiem tysięcy osiemset sześćdziesiąt osiem 49/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

-od kwoty 78.128,73 zł od dnia 27 lipca 2020 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 739,76 zł od dnia 05 września 2020 r. do dnia zapłaty,

IV. w pozostałym zakresie oddala powództwo określone w pkt III pozwu,

V. ustala, że umowa o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 30 maja 2008 r. zawarta pomiędzy powodami a Bankiem (...) S.A. w W. obowiązuje na przyszłość z pominięciem niedozwolonych postanowień umownych dotyczących indeksowania kwoty kredytu i rat kredytu do (...) według kursów wyznaczanych przez pozwanego, tj. § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy oraz § 8 ust. 3 Regulaminu Kredytowania Osób Fizycznych w Ramach Bankowości Hipotecznej w Banku (...) S. A., a powodowie zobowiązani są do spłaty kredytu jako złotowego z zachowaniem ustalonego w umowie oprocentowania oraz pozostałych warunków umowy,

VI. wzajemnie znosi koszty procesu między stronami.

sędzia Ewa Oknińska

Sygn. akt I C 493/20

UZASADNIENIE

Powodowie M. S. i K. S. w pozwie żądali:

1) zasądzenia od pozwanego Banku (...) S.A. w W. kwoty 176.459,83 zł tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów nienależnie na poczet nieważnej umowy kredytu hipotecznego nr KH/ (...) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od:

a) kwoty 175.031,24 zł za okres od 6 lipca 2020 r. do dnia zapłaty,

b) kwoty 1.428,59 zł za okres od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu odpisu pozwu czyli od 22 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty,

2) ustalenia, że umowa kredytu hipotecznego łącząca strony jest nieważna i powodowie na przyszłość nie są zobowiązani do spłaty świadczeń na poczet tej umowy,

ewentualnie, w razie nieuwzględnienia powyższych roszczeń wnieśli o:

3) zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 78.868,49 zł tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów nienależnie w oparciu o zawarte w umowie kredytu hipotecznego niedozwolone postanowienia umowne dotyczące indeksowania kwoty kredytu i rat kredytu do (...) według kursów wyznaczonych przez pozwanego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi:

a) od kwoty 78.128,73 zł za okres od 6 lipca 2020 r. do dnia zapłaty,

b) od kwoty 739,76 zł za okres od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu odpisu pozwu tj. 22 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty,

4) ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego nr KH/ (...) łącząca powodów z pozwanym obowiązuje na przyszłość z pominięciem niedozwolonych postanowień umownych dotyczących indeksowania kwoty kredytu i rat kredytu do (...) według kursów wyznaczonych przez pozwanego tj. § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy kredytu oraz § 8 ust. 3 Regulaminu Kredytowania Osób Fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., co skutkuje tym, że powodowie zobowiązani są do spłaty kredytu jako złotowego z zachowaniem ustalonego w umowie oprocentowania oraz pozostałych warunków umowy,

- a nadto o zwrot od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa według norm przepisanych, odstąpienie od obciążania powodów kosztami procesu w razie oddalenia powództwa w całości lub w części z uwagi na charakter sprawy i rodzaj dochodzonych roszczeń.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że zawarli umowę kredytu jako konsumenci, a kredyt był przeznaczony na cele osobiste kredytobiorców. Pozwany wprowadził do umowy mechanizm indeksacji przewidujący przeliczanie zobowiązania kredytobiorców do franka szwajcarskiego, którym indeksowany był kredyt. W chwili uruchomienia kwota kredytu w PLN miała być przeliczona na (...) wg kursu kupna z tabeli kursowej banku, raty miały być spłacane w PLN według kursu sprzedaży, również narzuconego przez bank. Powyższe wynikało z § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy kredytu oraz § 8 ust. 3 Regulaminu. Pozwany nie wyjaśnił na podstawie jakich parametrów będzie kształtował kursy kupna/sprzedaży (...). Umowa miała charakter adhezyjny i opierała się na wzorcu stosowanym przez pozwanego, który nie podlegał negocjacom. W ocenie powodów, umowa narusza art. 353¹ k.c. z uwagi na sposób skonstruowania mechanizmu indeksacji i zasad przeliczeń walutowych służących do określania zobowiązania stron. Nadto, narusza art. 69 ust. 1 i 2 pr. bankowego poprzez brak określenia elementów przedmiotowo istotnych umowy, pobierania dodatkowego wynagrodzenia, nieprzewidzianego prawem w postaci spreadu, naliczania odsetek nie od faktycznie udostępnionego kredytu, ale od fikcyjnego salda w (...). Konstrukcja kredytu przyjęta przez pozwanego

stanowiła nieuprawnione obejście zasady walutowości i nominalizmu, gdzie po wypłacie kapitału w walucie polskiej, zobowiązanie powodów modyfikowano na walutę obcą i od tej kwoty naliczono odsetki, co stanowiło obejście zasady walutowości. Ponadto klauzule indeksacyjne miały charakter abuzywny, bowiem kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają jego interesy. Na podstawie spornych postanowień, to pozwany bank mógł jednostronnie i arbitralnie modyfikować wskaźnik według którego obliczana była wysokość zobowiązania. Waloryzacja kredytu odbywała się w oparciu o tabele kursowe sporządzone przez bank i uprawnienie banku do określenia wysokości kursu (...) nie doznawało żadnych ograniczeń. Konsekwencją uznania za niedozwolone postanowień umownych dotyczących indeksacji jest konieczność ich pominięcia przy ustalaniu treści stosunku prawnego. Kredytobiorcy wskazali także, że klauzule przeliczeniowe zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych pod nr (...) i (...). Ponadto powodowie wskazali, że umowa kredytu jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego z uwagi na rażącą nierównowagę stron i obciążeniem kredytobiorców nieograniczonym ryzykiem wzrostu kursu waluty. Kredytobiorcy nie poznali rzeczywistego ryzyka związanego z kredytem, gdyż nie otrzymali na jego temat informacji. Skutkiem powyżej opisanych wad jest nieważność umowy.

Powodowie roszczenie o zapłatę oparli o art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 k.c. Wskazali, że świadczeniem nienależnym powodów są wszelkie kwoty uiszczone na poczet nieważnej umowy kredytu, na które składają się raty kredytowe spłacone w okresie od uruchomienia kredytu do chwili obecnej. Łączna wysokość należnych im roszczeń (za okres 10 lat przed wytoczeniem powództwa) za okres od 24 lipca 2010 r. do 24 czerwca 2020 r. to 169.600,03 zł oraz prowizje z tytułu niskiego wkładu własnego w wysokości 6.859,80 zł. Zaś roszczenie ewentualne o zapłatę 78.868,49 zł obejmuje zwrot nadpłaconych rat kredytowych w okresie od dnia 24 lipca 2010 r. do 24 czerwca 2020 r. w wysokości 72.008,69 zł oraz prowizji z tytułu niskiego wkładu własnego w kwocie 6.859,80 zł (pozew k. 4-38, pismo z dnia 24 września 2020 r. – k. 438).

Pozwany bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, podnosząc, że:

- a) powodowie nie posiadają interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie,
- b) kredyt powodów jest kredytem walutowym,
- c) powodowie dobrowolnie zrezygnowali z zaciągniętego kredytu złotowego, którego oferta została im przedstawiona w pierwszej kolejności,
- d) umowa kredytu indeksowanego mieści się w konstrukcji umowy kredytu wskazanej w ustawie prawo bankowe,
- e) nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia nieważności umowy kredytu na podstawie art. 58 k.c.,
- f) umowa kredytu nie zawiera jakichkolwiek postanowień, które prowadziłyby do jej sprzeczności z naturą zobowiązania kredytu i jest zgodna z art. 353¹ k.c.,
- g) dopuszczalność kredytów indeksowanych znajduje swoje uregulowanie w prawie polskim i wspólnotowym,
- h) orzeczenie, które zostało wydane w ramach kontroli abstrakcyjnej nie ma znaczenia w niniejszym postępowaniu, gdyż w sprawach indywidualnych to powodowie winni wykazać wszystkie przesłanki abuzywności postanowienia umownego, czego nie uczynili,
- i) ustawa antyspreadowa z 2011 r. wyeliminowała nawet potencjalnie niedozwolony charakter klauzul indeksacyjnych,
- j) postanowienia dotyczące klauzuli indeksacyjnej oraz sposobu spłaty rat kredytu były indywidualnie uzgodnione z powodami,
- k) powodowie decydując o wypłacie środków z kredytu, wiedzieli jaki jest kurs wymiany PLN/ (...) stosowany przez pozwanego,

l) nawet, gdyby uznać bezskuteczność postanowień dotyczących kursu, nie oznacza to upadku całego mechanizmu indeksacji,

m) kursy wskazane w tabeli kursów były i są kursami rynkowymi,

n) z punktu widzenia zasad współżycia społecznego niedopuszczalne jest przerzucanie skutków niekorzystnych dla powodów zmian na rynku walutowym na pozwanego,

o) pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powodów, wskazując, że miesięczne raty uiszczane przez powodów stanowią świadczenie okresowe, które zgodnie z art. 118 k.c. przedawniają się z terminem trzech lat, dlatego w ocenie pozwanego roszczenie powodów dochodzone za okres sprzed trzech lat liczonych od wytoczenia powództwa jest przedawnione,

p) świadczenia spełnione przez powodów mają podstawę prawną w łączącej strony umowie, a po stronie pozwanego nie wystąpiło wzbogacenie, ponadto powodowie nie mogą domagać się zwrotu spełnionych świadczeń z uwagi na treść art. 411 pkt 1 i 2 k.c. (odpowiedź na pozew k. 105-172).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie w dniu 30 kwietnia 2008 r. podpisali wniosek kredytowy o kredyt w kwocie 234.000 PLN. Jako walutę kredytu oznaczyli (...).

W dniu 2 maja 2008 r. złożyli oświadczenie, że zapoznali się z informacją dla osób ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej. W informacji tej wskazano, że wybierając zadłużenie w walucie obcej, kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Podkreślono przy tym, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych, co sprawia że zarówno rata spłaty jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się kredytobiorca osiągający dochody w tej samej walucie obcej. W informacji tej, zachęcono również do rozważania zaciągnięcia długoterminowego kredytu w PLN jako korzystniejszą alternatywę w stosunku do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjnych aktualnie warunków cenowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych.

Zapoznano powodów z przykładową symulacją wpływ zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu.

Powodowie oświadczyli, że zapoznali się z powyższą informacją oraz, że w pierwszej kolejności przedstawiono im ofertę kredytu w PLN, z której zrezygnowali.

Jednocześnie w umowie w § 5 ust. 3. kredytobiorcy oświadczyli, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymali pismo „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej i zapoznali się z nim.

(dowód: wniosek kredytowy k. 188-190, informacja dla ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej k. 213, symulacja kredytowa k. 213v, umowa – k. 44)

W dniu 30 maja 2008 r. powodowie i pozwany Bank zawarli umowę kredytu hipotecznego nr KH/ (...). Powodowie zawarli umowę jako konsumenci. W umowie oświadczyli, że zapoznali się z regulaminem kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) oraz cennikiem kredytu hipotecznego.

Zgodnie z § 2 ust. 1 umowy, pozwany udzielił powodom w kwocie 234.000 PLN. W § 2 ust. 2 umowy wskazano, że kredyt jest indeksowany kursem (...) według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku w dniu

uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu, bank zobowiązał się wysłać kredytobiorcom pismo informujące ich o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w (...) oraz jego równowartości w PLN zgodnie z **kursem kupna** (...) według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku w dniu uruchomienia kredytu lub transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej.

Kredyt został przeznaczony na wykończenie domu lub mieszkania w wysokości 46.800 PLN oraz na zakup mieszkania w budowie od dewelopera w kwocie 187.200 PLN (§2.3 umowy).

Stosownie do § 7 ust 1 umowy, kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w (...) ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...), obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z tabelą kursów obcych Banku (...) S.A.

Powodowie zobowiązali się do spłaty kredytu w (...) ustaloną zgodnie z § 2 umowy w złotych polskich z zastosowaniem **kursu sprzedaży** (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z tabelą kursów walut obcych banku (§7 ust.1). Spłata kredytu następować miała przez bezpośrednie potrącanie przez bank należnych mu kwot z rachunku nr (...).

Spłata kredytu miała być dokonana w 360 miesięcznych ratach, w tym 6 ratach obejmujących odsetek w okresie karencji spłaty kredytu oraz 354 mających ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz równą część raty kapitałowej. (§ 7 ust. 2 umowy).

Zgodnie z postanowieniami § 6 umowy, kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej i wynosił 4.1850% w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR (3M) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 1.3000 p.p. stałej w całym okresie kredytowania. Całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia umowy wynosił 173.385.05 PLN, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania na dzień sporządzenia umowy wynosiła 5,30% w skali roku (§12 umowy).

Kredytobiorcy mogli dokonać wcześniejszej spłaty kredytu po uprzednim złożeniu pisemnej dyspozycji spłaty kredytu i przy jednoocznym oznaczeniu, czy wcześniejsza spłata ma skrócić okres kredytowania z zachowaniem miesięcznych rata kapitałowo-odsetkowych czy też ma zmniejszyć wysokość miesięcznych rat z zachowaniem okresu spłaty kredytu. Jednocześnie zastrzeżono, że wcześniejsza spłata kredytu nie może być dokonana:

- a) w okresie, w którym kredyt uruchamiany w transzach nie został wypłacony w całości,
- b) w okresie karencji w spłacie kapitału kredytu (§8).

Zabezpieczeniem spłaty kredytu z odsetkami i innymi kosztami było ustanowienie hipoteki kaucyjnej do sumy 397.800 PLN na nabywanej nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), cesji na bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych oraz cesji na bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorców (§9).

Zgodnie z § 11.2 umowy, integralną częścią umowy stanowił między innymi regulamin oraz cennik kredyt hipoteczny.

W regulaminie w § 3.1. wskazano, że kredyt jest udzielany w PLN, natomiast może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych. Z kolei zgodnie z § 2 pkt 19 kredyt indeksowany kursem waluty obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku

Ani w umowie, a w regulaminie nie wyjaśniono czym jest tabela kursów walut obcych. Nie informowano również powodów o sposobie ustalania kursów walut w ramach wymienionej wyżej tabeli.

W trakcie obowiązywania umowy doszło do zmiany Regulaminu z wersji R.22 na wersję R. 99. Regulamin ten obowiązywał od 1 października 2011 r. (por. oba regulaminy k. 191-200 i 200-210)

Stosowanie do postanowień obu tych regulaminów rata kredytu indeksowanego obliczana była według kursu sprzedaży dewiz obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów walut obcych z dnia spłaty (§ 8 ust. 3 Regulaminu). Przy czym w regulaminie R. 99 wskazano, że tabela kursów waluty obcych ustalana jest nie rzadziej niż raz dziennie na podstawie kwotowań rynkowych poszczególnych par walut przy możliwym odchyleniu dla kursu kupna i kursu sprzedaży nie większym niż 10% od kwotowań rynkowych. W przypadku, gdy tabela kursów walut obcych ustalana jest w danym dniu co najmniej 2-krotnie, do ustalenia wysokości raty przyjmowany jest kurs sprzedaży dewiz dla danej waluty najkorzystniejszy dla kredytobiorcy z kursów obowiązujących w dniu płatności raty (§8.3. regulaminu k. 196 i 205v).

Z kolei w § 8.4. regulaminów wskazano, że kredytobiorca może zastrzec w umowie, iż bank pobierał będzie ratę spłaty w rachunku w walucie do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w ofercie banku (k. 196 i 205v).

(dowód: umowa k. 42-47, regulamin stanowiący załącznik do umowy – k. 48-57, regulaminy k. 191-200 i 201-210, zeznania powodów k. 637v-639, decyzje kredytowa k. 220-227, parametry symulacji k. 228-229, potwierdzenie przelewów k. 230-241).

Kredyt został uruchomiony w PLN w sześciu transzach w łącznej wysokości 234.000 PLN:

- a) w wysokości 102.960 zł w dniu 24 czerwca 2008 r. (transza I i II),
- b) w wysokości 28.080 zł w dniu 29 lipca 2008 r. (transza III),
- c) w wysokości 28.080 zł w dniu 27 sierpnia 2008 r. (transza IV),
- d) w wysokości 28.080 zł w dniu 08 października 2008 r., (transza V),
- e) w wysokości 46.800 zł w dniu 19 maja 2009 r. (transza VI)

(dowód: dyspozycje wypłaty k. 215-219, zestawienie – k.230-235, zaświadczenia -k. 236- 241, opinia biegłego – k. 567)

W dniu 5 czerwca 2014 r. strony zawarły aneks nr (...). Jego przedmiotem było między innymi obciążenie kredytobiorców dodatkowym zabezpieczeniem w postaci prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu niskiego wkładu własnego z uwagi na to, że zadłużenie z tytułu udzielonego kredytu jest wyższe niż 80% wartości nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Prowizja jest pobierana co miesiąc w kolejnych 36 miesięcznych okresach, pierwszy okres pobierania prowizji rozpoczyna się w dniu 01 czerwca 2014 r. (§ 1 aneksu)

(dowód: aneks nr (...)/2014 - k. 58 - 59).

Stosownie do § 2 pkt 6 regulaminu niski wkład własny został zdefiniowany jako udział środków własnych kredytobiorcy (rozumiany jako różnica pomiędzy wartością nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, a kwotą kredytu) w stosunku do wartości nieruchomości poniżej wymaganego standardowo minimum, wynoszący do 10% wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu w przypadku kredytu w PLN, do 20% wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu w przypadku kredytu w walucie obcej/ kredytu indeksowanego kursem waluty obcej (regulaminy k. 191 i 201).

(dowód: regulamin – k. 192 i 202)

W związku z zawartym aneksem, Bank pobrał od powodów kwotę 6.859,80 zł tytułem prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego. Kwota ta nie była doliczona do kredytu. Powodowie spłacili ją niezależnie od udzielonego im kredytu.

(dowód: zaświadczenie k. 62, zeznania powodów k. 638v).

Na rozprawie 2 czerwca 2021 r. powodowie oświadczyli, że akceptują i znają możliwe konsekwencje upadku umowy (zeznania powodów k. 637-639).

W okresie od 24 lipca 2010 r. do 24 czerwca 2020 r. powodowie na poczet spłaty kredytu uiszcili łącznie 169.602,25 zł. Przy założeniu, że umowa kredytu hipotecznego nie zawiera klauzuli indeksacyjnej, a kredyt zaciągnięty był w złotych polskich w kwocie 234.000 zł na okres 360 miesięcy i podlegał spłacie w złotych polskich w ratach malejących kapitałowo-odsetkowych z oprocentowaniem według oprocentowania zawartego w umowie kredytowej, nadpłata z tytułu rat kapitałowo-odsetkowych we wskazanym wyżej okresie wynosi 72.199,11 zł.

(dowód: opinia biegłej z zakresu bankowości M. M. k.564-575)

Pismem z 22 czerwca 2020 r. powodowie zakwestionowali istnienie i wysokość zobowiązania wynikającego z umowy i wezwali pozwanego do zapłaty w terminie 7 dni kwoty 208.914,58 zł z tytułu zwrotu świadczeń uiszczonych na poczet nieważnej umowy kredytu w okresie od 24 lipca 2008 r. do 25 maja 2020 r., w tym prowizji z tytułu niskiego wkładu. Wskazali, że ewentualnie roszczenie odpowiada świadczeniu nienależnemu wynikającemu z pobierania zawyżonych rat kredytowych wskutek stosowania niedozwolonego mechanizmu indeksacji. Jednocześnie zastrzegli, że dalsze uiszczanie rat następuje z zastrzeżeniem zwrotu na wypadek uznania ich za świadczenie nienależne w myśl art. 411 pkt 1 k.c. Pismo zostało doręczone pozwanemu 26 czerwca 2020 r.

(dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 84-87, potwierdzenie odbioru k. 89)

Powodowie nadal spłacają kredyt (bezsporne).

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt przez strony – dokumenty, w tym umowy o kredyt hipoteczny, wniosek kredytowy, regulaminy kredytowania, informację dla ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej oraz zeznania powodów i zawnioskowanego świadka K. G. w zakresie jakim znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym. Podnieść należy, że wymieniony wyżej świadek nie uczestniczył przy podpisywaniu umowy ani przy innych czynnościach składających się na jej wykonanie (vide: pismo pozwanego- k. 480). Świadek ten ograniczył się do ogólnych kwestii związanych z funkcjonowaniem kredytów i ich finansowaniem oraz ogólnych procedur ich udzielania przez pozwany bank.

Sąd na podstawie art. 235²§1 pkt 2 k.p.c. pominął wniosek dowodowy pozwanego w postaci wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków J. C. i K. M. jako nieistotnego dla rozstrzygnięcia sprawy. Z analizy dokumentów bankowych (umowy, wniosku kredytowego, dyspozycji wypłaty transz) wynika, że żaden z ww. świadków nie był obecny przy ich sporządzaniu. Świadczenie mieliby zeznawać o ogólnych kwestiach związanych z funkcjonowaniem kredytów i finansowaniem banku oraz konstrukcji umów, co jest pozbawione znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd pominął wniosek dowodowy pozwanego dotyczący dopuszczenia dowodu z opinii biegłego zakresu bankowości. Pominięcie dowodu zgłaszanego przez stronę jest bowiem dopuszczalne wtedy, gdy okoliczności sporne, na które dowód powołano, zostały dostatecznie wyjaśnione (wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r. sygn. akt II CNP 41/12, wyroki SN: z 12 stycznia 2005 r., I CK 451/04, z 5 lutego 2009 r., II UK 176/08 i z 13 grudnia 2010 r., III SK 16/10). Opinia biegłego stanowi jedynie dowód dający Sądowi, rozstrzygającemu sprawę merytorycznie, dokonanie ustaleń w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych (a więc wiedzy wykraczającej poza objętą zakresem wiedzy ogólnej – powszechnej). W tej sprawie Sąd uznał, że zgromadzone w sprawie dowody, w pełni pozwalają na dokonanie prawidłowego rozpoznania niniejszej sprawy, zaś wniosek dowodowy o dopuszczenie opinii biegłego potraktował, z uwagi na powyższe, jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zarówno zadanie główne o ustalenie nieważności umowy, jak i roszczenie o zapłatę kwoty 176.459,83 zł, wywodzone było z twierdzenia o nieważności umowy, która miała wynikać z naruszenia art. 69 ustawy Prawo bankowe, przepisów k.c. oraz zamieszczenia w niej postanowień niedozwolonych dotyczących przeliczeń walutowych, uniemożliwiających

w sposób dostateczny i zrozumiały określenie kwoty kredytu, a tym samym nie pozwalających na dokładne określenie zobowiązań stron.

Odnosząc się do żądania pozwu, należy wskazać, że powodowie mogą żądać ustalenia nieważności umowy kredytu czy też ustalenia, że umowa obowiązuje na przyszłość z pominięciem niedozwolonych postanowień, gdyż mają w tym interes prawny. Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny powodów polegał na tym, że powodowie domagali się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia łączącego ich z pozwanym stosunku prawnego. Wyrok ustalający w niniejszej sprawie wyeliminuje spory co do tego, czy strony łączy umowa kredytowa, czy też stosunek w tym zakresie nie istnieje.

W tym stanie rzeczy w pierwszej kolejności rozważyć należało, jaki jest charakter umowy kredytowej, czy umowa kredytowa jest ważna i czy wskazywane przez powodów postanowienia miały charakter niedozwolony.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest również czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.).

Konstrukcja umowy kredytu przedstawiona na gruncie niniejszej sprawy mieści się bowiem w granicach swobody umów i nie stanowi naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo bankowe.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę walutę kredytu, cel na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zasadnicze postanowienia umowy, w ocenie Sądu spełniają więc przesłanki tego przepisu (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia) i pozwalają na uznanie jej za ważną umowę kredytu bankowego. Znane są: strony umowy i kwota oraz waluta kredytu, cel na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty, wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany oraz inne niezbędne warunki.

Jak wynika z treści zawartej pomiędzy stronami umowy, stosownie do jej postanowień, strony umówiły się, że kwota kapitału kredytu w wysokości 234.000 PLN początkowo wyrażona w walucie polskiej, zostanie w drodze indeksacji przeliczona na walutę franka szwajcarskiego i oprocentowana w sposób właściwy dla tej waluty. Jakkolwiek też przeliczenie dotyczące indeksacji następowało z zastosowaniem tabeli kursów obowiązującej w pozwanym banku, skutkiem tego zastosowania nie jest unicestwienie czy unieważnienie umowy w całości.

Zważywszy bowiem, że wniosek kredytowy bezopornie dotyczy kredytu w walucie polskiej, zaś postanowienia umowy jednoznacznie wskazują, że bank udziela kredytu w złotych (§2 ust. 1 umowy k. 42), a jego wypłata i spłata następuje w złotych polskich (§7 ust. 1 umowy k. 45) – nie ulega wątpliwości, że strony zgodnie zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego. Przy czym, przepisu ustawy Prawo bankowe na dzień zawarcia umowy kredytu dopuszczały możliwość

zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej. Jest to nadto konstrukcja dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego, jej istota polega bowiem na stworzeniu przez bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości z zastosowaniem miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej.

Odnosnie ryzyka zmiany kursu to wskazać trzeba, że na zmianę kursu waluty wpływa szereg czynników ekonomicznych jak i pozaekonomicznych, niezależnych od woli stron zawartej umowy. Jak wynika z oświadczeń podpisanych przez powodów kredytobiorcy zostali poinformowani o ryzyku kursowym i że po zapoznaniu się z ofertą Banku zdecydowali się zawrzeć umowę kredytu. Co do zasady zatem uznać trzeba, że brak jest podstaw do uznania, że umowa łącząca strony ze względu na jej konstrukcję (umowa kredytu indeksowanego) była sprzeczna z prawem lub z zasadami współżycia społecznego.

W dalszej kolejności odnieść należało się do zgłoszonego przez powodów zarzutów w zakresie postanowień umownych zawartych w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy oraz § 8 ust. 3 regulaminu, jako zawierających klauzule abuzywne. Dotyczy to klauzul indeksacyjnych określających sposób przeliczania kwoty kredytu do wypłaty po kursie, który nie był znany w chwili zawierania umowy, jak też kształtowania przez bank wysokości kursu waluty, według którego rozliczano następnie spłatę kredytu. Niewątpliwie, powodowie zawarli umowę kredytu jako konsumenci. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a zatem Sąd zbadał umowę pod kątem abuzywności klauzul zawartych w tejże umowie oraz w regulaminie kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w pozwanym banku.

Wskazane wyżej postanowienia przewidywały, że wysokość zobowiązań będzie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty. Bezspornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób, gdyż umowa w tym względzie odsyła tylko do tabeli kursów obowiązującej w Banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych, podobnie jak oba regulaminy. Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania kursu waluty. Nie zostało zaprzeczone, że umowa stron w zakresie wykraczającym poza dokonane w ramach składania wniosku wyboru dotyczącego kwoty kredytu, waluty kredytu, okresu kredytowania, wysokości marży, została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Oznacza to, że pozostałe postanowienia nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. W konsekwencji jest niewątpliwie, że w rozpatrywanej sprawie pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania - na gruncie zawartej umowy - wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Zatem doszło do nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzącą do naruszenia interesów konsumenta. W tym zakresie istotne znaczenie należy także przypisać wymaganiami właściwej przejrzystości i jasności postanowienia umownego, czyli odpowiedzi na pytanie, czy zawarta umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (vide: wyrok SN z dnia 2.10.2019 r., IV CSK 309/18).

Jak już zostało przedstawione, kwestionowane postanowienia umowy i postanowienia regulaminów wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu, którą należy wypłacić w PLN oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN. Kurs kupna waluty to w pewnym uproszczeniu kurs, po którym deklarowane jest kupno danej waluty, a kurs sprzedaży to kurs, po którym deklarowana jest jej sprzedaż, względnie są to kursy, według których będą rozliczane takie transakcje. Kurs kupna z reguły jest niższy od kursu sprzedaży. Zastosowanie dwóch różnych kursów w opisany wyżej sposób w odniesieniu do umowy stron prowadziło do sytuacji, w której kredyt wypłacony w walucie polskiej według kursu niższego (kursu kupna), przy spłacie stawał się już kredytem w kwocie wyższej (bez uwzględnienia wahań kursowych samej waluty). Wysokość raty spłaty została bowiem ustalona według kursu wyższego (sprzedaży), co oznacza, że suma tych rat (czyli wysokość kredytu pozostałego do spłaty wraz

z odsetkami) też była wyższa niż obliczona z zastosowaniem kursu niższego (kursu kupna), jaki obowiązywał przy wypłacie.

Skoro takim zapisom towarzyszyło postanowienie, że wysokość kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu, ustalał będzie sam Bank, mogło to prowadzić do sytuacji, w której Bank mógłby arbitralnie podwyższać wysokość kursu sprzedaży, według którego rozlicza spłatę kredytu, w stosunku do wysokości rynkowej. Brak sprecyzowania jasnych i obiektywnych kryteriów ustalania przez Bank kursu waluty, przyjmowanego do rozliczania spłat kredytu w sposób, który pozwalałby na weryfikację poprawności kursu, a co za tym idzie sprawdzenie wysokości żądań banku (np. przez odwołanie do parametrów finansowych publikowanych lub znanych powszechnie) prowadził do zastrzeżenia dla Banku wyłącznej i niczym nieograniczonej kompetencji do ustalania wysokości kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu i ustalana wysokość zobowiązania powoda.

Powyższe w sposób oczywisty prowadziło do rażącego naruszenia interesów powodów. Naraziło ich bowiem na niczym w zasadzie nieograniczone żądania pozwanego co do spłaty udzielonego kredytu i jego wysokości, zależne wyłącznie od kursu waluty ustalanego wszakże przez pozwanego. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN. W sposób dowolny zatem mógł kształtować wysokość zobowiązania powoda w walucie, w jakiej spłacał kredyt. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować podwyższeniem kursu sprzedaży przyjętego do rozliczenia spłat kredytu.

Powyższych ustaleń nie podważa okoliczność złożonego przez powodów oświadczenia w zakresie ryzyka kursowego. Wskazać bowiem należy, że czym innym jest ryzyko zmienności kursów, a czym innym ustalanie kursów walut przez Bank. Nie sposób z powyższego oświadczenia wyprowadzić wniosku by powodowie godzili się na mechanizm stosowany przez Bank, albowiem umowa w żadnej mierze nie określała sposobu ustalania kursów walut przez Bank.

W ocenie Sądu należy zatem uznać, że postanowienia odwołujące się do kursów wymiany i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powodów całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty stanowiącej podstawę rozliczeń umowy i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości wzajemnych zobowiązań przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do wypłaty kredytu, a następnie rozliczenia jego spłat.

Z tej przyczyny bezzasadne było prowadzenie postępowania dowodowego w kierunku wykazania, jak umowa była wykonywana, jak pozwany ustalał swoje kursy i czy miały one charakter rynkowy, względnie ustalanie, jaki byłby kurs rynkowy, gdyż okoliczność te pozostawały nieistotne dla oceny, czy postanowienia umowy stron miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c. (por. fakty podlegające ustaleniu w drodze zeznań świadka K. M. oraz J. C. k. 108-108v, a nadto por. wstępną część rozważań).

Wskazać również należy, że Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie sygn. akt XVII AmC 426/09 uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystania w obrocie z konsumentami Bankowi (...) S.A, w W. postanowień wzorca umowy m.in. o treści: kredyt jest indeksowany do (...)/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna waluty według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku, w dniu uruchomienia kredytu lub transzy, w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku (...) z dnia spłaty. Klauzule zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych.

Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu postanowienia umowy dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalone przez jedną ze stron umowy (Bank) nie zostały uzgodnione indywidualnie z powodami i kształtowały jego zobowiązania w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco

naruszając jego interesy, a zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą powodów.

W realiach niniejszej sprawy oznacza to, że skutkiem uznania zapisów § 2 ust. 2, § 7 ust.1 umowy oraz § 8 ust. 3 regulaminu za niedozwolone jest wyeliminowanie ich z tej umowy. Wskutek wyeliminowania zawartych w umowie klauzul abuzywnych, brak jest wyraźnie oznaczonych zapisów dotyczących mechanizmu ustalania kursu waluty, jaki miałby być przyjmowany do ustalania wysokości rat spłaty w złotych polskich oraz rozliczenia wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia powoda.

Zgodnie z aktualnym poglądem wyrażonym w orzecznictwie, klauzulę waloryzacyjną traktuje się jako główne świadczenie kredytobiorcy, gdyż wpływa ona na wysokość tego świadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt: I CSK 242/18, legalis nr 1966950, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 08 sierpnia 2019 r., I ACa 126/19). Ponadto w odniesieniu do przeliczenia należności stron brak jest możliwości zastępowania niedozwolonych klauzul umownych przepisami o charakterze ogólnym, które są przepisami dyspozytywnymi. Pogląd ten został wypracowany w oparciu o związanie wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C -260/18. (...) podtrzymał pogląd, że w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy, skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje. Jedynie w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym. Wyjątek ten obejmuje sytuacje w której jest zgoda stron na jego zastosowanie oraz okoliczność, że brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi.

Dotychczas, orzecznictwo usuwając z umowy klauzule abuzywne odwoływało się do norm ogólnych prawa cywilnego, zastępując klauzulę waloryzacyjną średnim kursem walut obcych prezentowanym przez Narodowy Bank Polski czy też innych kursów walut wskazywanych przez strony w umowie. Zgodnie ze stanowiskiem (...) nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, gdyż spowodowałoby to ingerencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów.

Zatem należy rozważyć, czy umowa łącząca strony może być utrzymana bez niedozwolonych klauzul, czy też nie jest to możliwe i należy ustalić nieważność umowy.

W ocenie Sądu brak jest przesłanek do uznania przedmiotowej umowy o kredyt za nieważną. W myśl przepisu art. 385¹ § 2 k.c. należało wyeliminować postanowienia umowne o charakterze niedozwolonym składające się na klauzulę waloryzacyjną uznając, że udzielony powodom kredyt stanowił kredyt złotowy niezawierający takiej klauzuli.

Za możliwością utrzymania umowy przemawia okoliczność, że po wyeliminowaniu z umowy postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota i waluta kredytu, cel kredytu, okres i termin spłaty, wysokość prowizji oraz oprocentowanie. Zatem, tak skonstruowana umowa w pełni spełnia przesłanki umowy kredytu w świetle prawa bankowego i pozostaje zgodna z zasadą swobody kształtowania stosunków umownych, nie naruszając tym samym zasad współżycia społecznego. W tym miejscu wskazać należy, że eliminacja klauzul abuzywnych czyni zadość celu przepisów odnoszących się do niedozwolonych klauzul umownych w zakresie wyłącznego niestosowania tych postanowień, gdyż umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r. sygn. akt: II CSK 803/16.)

W związku z powyższym powodowie winni spłacać kredyt w złotych polskich w terminach przewidzianych w umowie i z zastosowaniem przewidzianego pierwotnie oprocentowania, według przewidzianej umownie stawki LIBOR (powołując się na wykładnię w powołanej sprawie C-260/18 nie ma znaczenia to, że Bank najprawdopodobniej nie ustaliby wysokości oprocentowania według stawki LIBOR).

Podnieść należy, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG należy dążyć do osiągnięcia stanu niezwiązania konsumenta nieuczciwymi postanowieniami umownymi, przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy, o ile jest to prawnie możliwe. Eliminacja postanowień dotyczących kursów wymiany, nie zmienia zasadniczych postanowień umowy, tj. umożliwia powodowi skorzystanie z kredytu udzielonego przez pozwanego, z obowiązkiem spłaty w określonym czasie, przy ustalonym oprocentowaniu. W ocenie sądu umowa stron nadal może być wykonywana jako umowa kredytu bankowego po wyeliminowaniu spornych postanowień. W oparciu o pozostałe postanowienia umowy możliwe jest bowiem określenie praw i obowiązków stron.

W związku z tym, postanowienia:

- § 2 ust. 2 umowy „Kredyt jest indeksowany do (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłaconego w transzach Bank wysłał do Kredytobiorcy pismo, informującego o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu (...) oraz jego równoważności w PLN zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiana kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej”,

- 7 ust. 1 umowy „Kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kredyt w (...) ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) S.A.

- § 8 ust. 3 regulaminu „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty”,

mają charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą powodów. Wiąże się to z tym, że powodowie są zobowiązani do spłaty kredytu jako złotowego z zachowaniem ustalonego w umowie oprocentowania i pozostałych warunków umowy.

Z tych przyczyn Sąd na podstawie art. 58 k.c. oraz powołanych przepisów oddalił żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu, uznając, że usunięcie z umowy niedozwolonych postanowień nie powoduje jej nieważności. W związku z tym, że żądanie zapłaty 176.459,83 zł było immanentnie związane z twierdzeniem o nieważności umowy, ustalenie że umowa jest ważna przesądziło również o konieczności oddalenia żądania o zapłatę ww. kwoty (pkt I i II wyroku).

Umowa jest i winna być nadal wykonywana przez strony. Należy zatem przyjąć, że umowa stron jest ważna i skuteczna, natomiast bezskuteczne i niewiążące powodów są postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji z powodów wskazanych wyżej w uzasadnieniu. Dlatego Sąd ustalił, że umowa o kredyt hipoteczny obowiązuje na przyszłość z pominięciem niedozwolonych postanowień § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy oraz § 8 ust. 3 regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach bankowości hipotecznej pozwanego Banku nie wiążą powodów. Powodowie są zaś zobowiązani do spłaty kredytu jako złotowego z zachowaniem ustalonego w umowie oprocentowania i pozostałych warunków umowy. Jak już wskazano wyżej kwestionowane postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne a zatem są one bezskuteczne względem powodów. Wyrok ustalający w niniejszej sprawie wyeliminuje wszelkie wątpliwości co do tego, czy strony łączy umowa kredytowa a jeśli tak to w jakim zakresie. Z powyższych względów na podstawie art. 385¹ k.c. i art. 189 k.p.c. orzeczono jak w pkt V wyroku

Konsekwencją ustalenia bezskuteczności zapisów niektórych postanowień umownych było rozważenie żądania zapłaty, które to żądanie powodowie wywodzili z bezskuteczności klauzuli indeksacyjnej.

Podstawą dochodzonego roszczenia o zapłatę stanowiły przepisy art. 410 § 1-2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W myśl natomiast art. 410 § 1 i 2 k.c. przepisy

artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Sąd zasięgnął opinii biegłej z zakresu bankowości M. M. w celu wyliczenia wysokości zobowiązania powodów z tytułu zaciągniętego kredytu przy założeniu, że umowa kredytu hipotecznego była wiążąca z pominięciem niedozwolonych postanowień umownych dotyczących indeksowania kwoty kredytu i rat kredytu do (...) według kursów wyznaczonych przez pozwanego tj. że kredyt był zaciągnięty w złotych polskich w kwocie 234.000 zł na okres 360 miesięcy i podlegał spłacie w złotych z oprocentowaniem zastosowanym przez pozwanego oraz różnicy pomiędzy kwotą rzeczywiście uiszczoną przez powodów, a kwotą którą powodowie uściliby, gdyby kredyt został rozliczony z pominięciem klauzul indeksacyjnych za okres od 24 lipca 2010 r. do 24 czerwca 2020 r.

W tym miejscu należy wskazać, że Sąd pominął wniosek dowodowy pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłej – jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy na podstawie (...)§1 pkt 2 k.p.c. Pominięcie dowodu zgłoszonego przez stronę jest bowiem dopuszczalne wtedy, gdy okoliczności sporne, na które dowód powołano zostały dostatecznie wyjaśnione. (por. wyroki SN: z 19.12.2012 r. II CNP 41/12; 12.01.2005 r. I CK 451/04; 5.02.2009 r. II UK 176/08; 13.12.2010 r. III SK 16/10).

Rozliczenie kredytu dokonano, przy założeniu, że umowa nie zawiera klauzuli indeksacyjnej, a kredyt jest oprocentowany według stawki i z zastosowaniem marż pozwanego zawartych w umowie kredytowej i podlega spłacie w ratach wskazanych w umowie oraz harmonogramie spłat stanowiących integralną jej część.

Z opinii biegłego wynika, że w okresie 24 lipca 2010 r. do 24 czerwca 2020 r. powodowie nadpłacili kwotę 72.199,11 zł.

Nadto, wskazać należy, że powodowie pokryli prowizję z tytułu niskiego wkładu własnego w wysokości 6.859,80 zł. W ocenie sądu, postanowienia określające obowiązek zapłaty prowizji z tytułu niskiego wkładu miały chronić bank, a nie klienta. Postanowienie dotyczące prowizji kształtuje obowiązki powodów w taki sposób, że mają oni ponosić koszty tylko za sam fakt zmiany relacji wysokości kredytu do wartości nieruchomości. Dochodzi tu do rażącej asymetrii w stosunku pomiędzy stronami, bowiem w sytuacji, gdy wskaźnik obciążenia nieruchomości się zmieni na niekorzyść kredytobiorców, to muszą płacić prowizję. W ocenie Sądu pozwany dopuścił się rażącego naruszenia interesu konsumenta poprzez wprowadzenie niejasnej, abuzywnej klauzuli umownej nakładającej na powodów obowiązek uiszczania prowizji z tytułu niskiego wkładu własnego. Skoro sposób naliczania prowizji z tytułu niskiego wkładu własnego odwołuje się do Tabeli Kursów Walut Obcych – uznanych jak wyżej za niedozwolone, należało również uznać, że koszty poniesione przez powodów z tego właśnie tytułu podlegają zwrotowi. (por. § 1 aneksu). Ponadto po usunięciu klauzul indeksacyjnych (i rozliczeniu kredytu jako złotowego), nie ma podstawy do naliczania prowizji, albowiem zmniejszył się wskaźnik obciążenia nieruchomości.

Mając na uwadze powyższe, wobec bezskuteczności postanowień umowy i regulaminu, zasądzono od pozwanego na rzecz powodów kwotę łączną 78.868,49 zł. Na powyższą kwotę składa:

- 72.008,69 zł - z tytułu nadpłaty w ratach w okresie 24 lipca 2010 r. do 24 czerwca 2020 r. (powyższej kwoty powodowie żądali tytułem zwrotu, a zgodnie z art. 321 k.p.c. jest związany żądaniem, kwota żądana jest nieznacznie niższa od kwoty wyliczonej przez biegłą)

- 6.859,80 zł tytułem zwrotu prowizji pobranej przez bank za pokrycie niskiego wkładu własnego.

Wskazać należy, że zarzut przedawnienia roszczeń podniesiony przez pozwany Bank jest bezzasadny. Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa, w przypadku dochodzenia zwrotu uiszczonych rat kapitałowo-odsetkowych na podstawie konstrukcji świadczenia nienależnego okres przedawnienia wynosił 10 lat zgodnie z art. 118 k.c. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustawach (Dz.U.2018.1104 z dnia 8 czerwca 2018 r.) termin przedawnienia wynosi 6 lat. Zgodnie z art. 5 ust. 2 cytowanej

ustawy, jeżeli termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Niewątpliwie według dotychczasowych przepisów, termin przedawnienia nie upłynął. Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 08 lipca 2020 r., a żądanie zapłaty dotyczyło zwrotu świadczeń od dnia 24 lipca 2010 r. Ponadto roszczenia o ustalenie mogą być dochodzone w każdym czasie.

O obowiązku zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 k.c. Co do obowiązku zapłaty kwoty 78.128,73 zł Sąd orzekł o odsetkach od dnia 27 lipca 2020 r. albowiem, pismem z 22 czerwca 2020 r. powodowie wezwali Bank do zapłaty z tytułu zwrotu świadczeń za okres do 25 maja 2020 r. Pismo zostało doręczone 26 czerwca 2020 r. (por. przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 84-86, zpo k. 87). Sąd uznał, że termin określony ww. piśmie wynoszący 7 dni jest zdecydowanie zbyt krótki, mając na uwadze okoliczności sprawy i charakter problemu, który wymagał dokonania analizy. W ocenie Sądu termin 30 dni był odpowiedni na spełnienie świadczenia,

Z kolei, powodowie żądali kwoty 739,76 zł od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu odpisu pozwu. Doręczenie to nastąpiło 21 sierpnia 2020 r. (por. k. 103). Sąd przyjął termin 14 dni jako termin wystarczający do spełnienia świadczenia w myśl art. 455 k.c.

Dlatego zasądzone odsetki ustawowych za opóźnienie:

- a) od kwoty 78.128,73 zł od 27 lipca 2020 r. do dnia zapłaty (czyli po upływie 30 dni od dnia doręczenia pozwanemu przedsądowego wezwania do zapłaty, czyli 26 czerwca 2020 r. + 30 dni),
- b) od kwoty 739,76 zł od 5 września 2020 r. do dnia zapłaty (czyli po upływie 14 dni od doręczenia pozwu, doręczenie pozwu nastąpiło 21 sierpnia 2020 r.), o czym orzeczono jak w pkt III wyroku.

W pozostałym zakresie powództwo o zasądzenie odsetek jako pozbawione podstaw podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt IV wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd oparł na treści przepisu art. 100 k.p.c. W oparciu o powyższy przepis, mając na uwadze, że żądanie powodów zostało częściowo uwzględnione, koszty zostały wzajemnie zniesione między stronami.

Na koszty procesu poniesione przez powodów składały się: opłaty za udzielone pełnomocnictwo w wysokości 34 zł, opłata sądowa od pozwu w wysokości 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 10.800 zł, wydatki na wynagrodzenie biegłego w kwocie 1.230,82 zł.

Na koszty procesu poniesione przez stronę pozwaną składały się z kolei: opłata za udzielone pełnomocnictwo w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 10.800 zł.

Wzajemne zniesienie kosztów procesu jest możliwe wtedy, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu wygrywającym i przegrywającym, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

sędzia Ewa Oknińska